

2023

Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej – badanie za 2022 r. i rekomendacje na 2023 r.

Śląska ekonomia społeczna
Współpraca się opłaca

Katowice 2023

Sprawozdanie z wykonania rekomendacji dotyczących rozwoju sektora ekonomii społecznej w regionie

W II połowie 2021 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego wypracował pakiet rekomendacji dotyczących rozwoju ekonomii społecznej w regionie na kolejny rok. Został on opublikowany w raporcie pn. [Sektor ekonomii społecznej w województwie śląskim – Raport monitoringowy śródroczny. Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej w 2021 roku](#)

Rekomendacje są spójną kontynuacją wyznaczonych w województwie śląskim kierunków rozwoju ekonomii społecznej. Odnoszą się do aktualizacji Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim, stworzenia spójnego, odpowiadającego na potrzeby regionu, systemu wsparcia procesów reintegracji społeczno-zawodowej, kontynuacji działań podejmowanych przez OWES w celu profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia, zwiększenia rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie, a także zwiększenia świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej.

Poniżej przedstawiono poszczególne rekomendacje wraz z opisem podjętych działań i osiągniętych rezultatów.

Rekomendacja I

Zaktualizowanie Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim

Wskaźnik 1: 1 zaktualizowany RPRES

Stopień realizacji wskaźnika 1: 0%

Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad aktualizacją Regionalnego programu rozwoju ekonomii społecznej w województwie śląskim w I połowie 2021 r. i w tym samym roku został utworzony zespół zadaniowy ds. aktualizacji RPRES. Zespół obradował w formie warsztatowej 4-krotnie w 2021 r. W rezultacie określono wyzwania i potrzeby ES, w tym: sporządzono analizę SWOT, omówiono kluczowe problemy do rozwiązania, potrzeby do zaspokojenia, wpływ epidemii COVID-19 na sytuację sektora ES, przedstawiono podstawy do diagnozy sytuacji sektora ES (na potrzeby diagnozy OWES przeprowadziły badanie kondycji śląskich PS, prowadzących działalność gospodarczą i/lub odpłatną pożytku publicznego), a także zdefiniowano cele RPRES: główny i szczegółowe oraz kierunki interwencji RPRES. Ze względu na mającą wejść w życie ustawę o ekonomii społecznej, która ostatecznie została przyjęta 5 sierpnia 2022 r. prace nad dokumentem zostały przesunięte w czasie i wznowione w 2023 r.

Rekomendacja II

Stworzenie spójnego, odpowiadającego na potrzeby regionu, systemu wsparcia reintegracji społeczno-zawodowej.

Wskaźnik 1: min. 1 regionalne spotkanie podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

W związku z potrzebą stworzenia spójnego, odpowiadającego na potrzeby regionu systemu wsparcia procesów reintegracyjnych, w 2020 r. ROPS opracował założenia dotyczące sieciowania podmiotów reintegracyjnych z województwa śląskiego, w tym diagnozę potrzeb podmiotów reintegracyjnych na podstawie wniosków ze spotkania doradczego w ramach projektu „Spójna integracja regionalna ekonomii społecznej”.

Wśród kluczowych potrzeb podmiotów reintegracyjnych, które mogłyby zostać zrealizowane przy pomocy regionalnej sieci znalazło się usprawnienie wymiany informacji na poziomie podmiotów reintegracyjnych poszczególnych typów, a także pomiędzy różnymi podmiotami reintegracyjnymi, jak i podmiotami reintegracyjnymi i innymi instytucjami sektora ekonomii społecznej.

Cel ten jest realizowany m.in. przez organizację przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim” corocznych konwentów, na których spotykają się przedstawiciele wszystkich typów jednostek reintegracyjnych.

W 2022 roku Śląski Konwent Podmiotów Reintegracyjnych odbył się w dniach 26-27 maja w Ustroniu. Celem spotkania była wymiana doświadczeń i dyskusja na temat kondycji podmiotów reintegracyjnych w województwie śląskim, uwarunkowań wpływających na ich rozwój, efektywność i skuteczność działania, w szczególności w odniesieniu do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Polsce. Podczas Konwentu odbyło się również głosowanie nad zgłoszonymi kandydaturami do Śląskiej Rady Podmiotów Reintegracyjnych IV kadencji.

Rekomendacja III

Kontynuacja działań podejmowanych w OWES w celu profesjonalizacji i rozwoju świadczonych usług wsparcia.

Wskaźnik 1: ewaluacja zewnętrzna OWES

Stopień realizacji wskaźnika 1: 0%

W 2022 r. ROPS opracował wstępne założenia do badania ewaluacyjnego na temat systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie śląskim, podejmując decyzję, że zostanie zbadane wsparcie realizowane w okresie od 01.09.2019 r. (po zakończeniu poprzedniego objętego ewaluacją okresu) do 31.12.2022 r. Tym samym zarówno procedura wyboru wykonawcy badania, jak i samo badanie zostały przesunięte na 2023 r.

Wskaźnik 2: badanie kondycji PS objętych wsparciem OWES

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

W 2022 r. badanie kondycji przedsiębiorstw społecznych było prowadzone indywidualnie przez poszczególne Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej. Badania dokonywano podczas wizyt monitoringowych odbywających się w podmiotach wspartych przez OWES lub w formie prowadzonego okresowo monitoringu. Polegało przede wszystkim na sprawdzaniu płynności finansowej PS. Łącznie śląskie OWES-y objęły badaniem blisko 200 przedsiębiorstw społecznych.

Rekomendacja IV

Zwiększanie rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie.

Wskaźnik 1: 10 certyfikowanych PES w województwie śląskim w 2022 r.

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

Mając na uwadze potrzebę wspierania promocji produktów i usług PES w regionie, w 2022 roku za pośrednictwem strony internetowej es.rops-katowice.pl informowano PES i PS o możliwości ubiegania się o Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny”¹.

Znak „Zakup Prospołeczny” daje klientom szansę identyfikowania produktów i usług ekonomii społecznej, a tym samym dokonywania ważnych społecznych działań – takie prospołeczne zakupy pozwalają przy okazji codziennych wydatków podejmować decyzje na rzecz ludzi potrzebujących, walczących o swoją samodzielność życiową i zawodową. Z drugiej strony certyfikowane podmioty ekonomii społecznej muszą dbać o jakość i konkurencyjność.

Posiadanie Znaku wyróżnia wybrane jednostki spośród podmiotów ekonomii społecznej działających na danym terenie. Przyznanie Znaku to wynik dbałości o stałe umocnienie rangi i wizerunku podmiotów ekonomii społecznej jako symbolu usług i produktów o najwyższej jakości, wykonanych w połączeniu z wyjątkową dbałością o wykorzystanie potencjału społecznego. Certyfikacja efektywnie wspomaga działania prowadzone przez odznaczone podmioty ekonomii społecznej w zakresie marketingu i public relations.

W 2022 r. Znak Promocyjny Ekonomii Społecznej „Zakup Prospołeczny” posiadały 4 podmioty działające w obszarze ekonomii społecznej, tj.:

1. **Zakład Aktywności Zawodowej – Zakład Usług Pralniczych w Wodzisławiu Śląskim** (certyfikowane zostały usługi pralnicze),
2. **Spółdzielnia Socjalna „Jasne, że bus” z Częstochowy** (certyfikowana została usługa transportowa osób niepełnosprawnych),

¹ Zob. Zakup Prospołeczny teraz również w województwie śląskim: <http://es.rops-katowice.pl/zakup-prospoleczny-teraz-rowniez-w-wojewodztwie-slaskim/>.

3. **Zakład Aktywności Zawodowej z Mikołowa – Borowej Wsi** (certyfikowano sprzedaż wyrobów własnych – mleka i warzyw),
4. **Zakład Aktywności Zawodowej „GRILL” z Mikołowa – Borowej Wsi** (certyfikowano usługę pralniczą, usługi gastronomiczne – catering i sprzedaż posiłków, sprzedaż wyrobów garmazeryjnych, tj. pasztet, chleb, sałatki).

Niezależnie od certyfikacji znakiem „Zakup Prospołeczny”, podmioty ekonomii społecznej mogą starać się o Znak Jakości Ekonomii Społecznej i Solidarnej w konkursach organizowanych corocznie przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. W konkursie w 2022 r. w gronie certyfikowanych podmiotów znalazło się 11 podmiotów z województwa śląskiego:

1. Dorsz Kraft Non Profit Sp. z o. o. z Rybnika w kategorii „Debiut roku”,
2. Wielogłosu Sp. z o.o z Katowic w kategorii „Najlepszy pracodawca”,
3. Fundacja Oczami Brata z Częstochowy w kategorii „Najlepszy pracodawca”,
4. Fundacja Punktu Montessori z Cieszyna w kategorii „Najlepszy pracodawca”,
5. Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej Być Razem z Cieszyna w kategorii „Sukces rynkowy” (I miejsce w kategorii),
6. Spółdzielnia Socjalna Honolulu z Katowic w kategorii „Sukces rynkowy”,
7. Heliar Sp. z o.o. z Sosnowca w kategorii „Sukces rynkowy”,
8. Spółdzielnia Socjalna Synergia z Bielska-Białej w kategorii „Sukces rynkowy”,
9. WTZ Spółka z o.o. z Chorzowa w kategorii „Sukces rynkowy”,
10. Spółdzielnia Socjalna Serowa Kraina z Rajczy w kategorii „Pożyczka z korzyścią społeczną” (I miejsce w kategorii),
11. Akademia Piłki Nożnej SMS Tychy w kategorii „Pożyczka z korzyścią społeczną”.

Wskaźnik 2: min. 1 wydarzenie promocyjne o zasięgu ponadlokalnym, w którym PES z województwa śląskiego zaprezentują swoją ofertę

Stopień realizacji wskaźnika 2: 100%

ROPS we współpracy z OWES SWR (obszaru centralno-zachodniego) zorganizował w dniach 8-9 czerwca 2022 r. w Katowicach Dni Ekonomii Społecznej. W ramach imprezy w Muzeum Śląskim 8 czerwca odbyły się Młodzieżowe Spotkania z Ekonomią Społeczną, których idea była ukazanie nowoczesnego oblicza działalności sektora społecznego, poprzez serię 3 prowadzonych przez PES-y w formie interaktywnej wykładów poświęconych tematyce popularnonaukowej. W wydarzeniu wzięli udział uczniowie ostatnich klas szkół podstawowych z 5 szkół województwa śląskiego. 9 czerwca zorganizowano konferencję Przyszłość Ekonomii Społecznej z udziałem wielu gości z regionu, kraju i zagranicy oraz Targi Ekonomii Społecznej na katowickim rynku, na których wystawiały swoją ofertę śląskie podmioty ekonomii społecznej.

W dniach 26-28 sierpnia 2022 roku w Cieszynie odbyła się impreza pn. Cieszyński Przekładaniec 2022, w której organizację włączył się ROPS, we współpracy z OWES obszaru

bielskiego oraz Fundacją Rozwoju Przedsiębiorczości Społecznej Być Razem reprezentującą podmioty ekonomii społecznej będące współorganizatorami imprezy. Celem wydarzenia była promocja działalności PES, w tym przedsiębiorstw społecznych z obszaru subregionu południowego. Odwiedzający mieli możliwość m.in. spotkania się z cieszyńskimi organizacjami pozarządowymi podczas dni otwartych, poznania różnorodnej działalności podmiotów ekonomii społecznej oraz ich produktów i usług na jarmarku, uczestniczenia w interesujących warsztatach, pokazach, wydarzeniach sportowych i koncertach.

Rekomendacja V

Zwiększanie świadomości młodzieży o ekonomii społecznej i solidarnej

Wskaźnik 1: 1 cykl edukacyjny z zakresu ekonomii społecznej (w min. 10 szkołach)

Stopień realizacji wskaźnika 1: 100%

W 2022 roku kontynuowano działania mające zwiększyć świadomość młodych ludzi w zakresie korzyści, jakie daje sektor społeczny (m.in. tworząc wartościowe miejsca pracy). Konsekwentnie wprowadzano tematykę ekonomii społecznej do szkół, organizując cykl edukacyjny z wykorzystaniem konspektu lekcji pn. „Poznaj przedsiębiorstwo społeczne – społeczno-ekonomiczna TIK-owa gra terenowa”, nagrodzonego w konkursie na „Najlepszy konspekt lekcji o ekonomii społecznej w województwie śląskim”, zorganizowanym przez ROPS w 2013 r.

W 2022 r. w VI edycji cyklu edukacyjnego o ekonomii społecznej wzięło udział 20 szkół, które wysłały zgłoszenia i zostały zakwalifikowane do udziału.

Z podsumowania stopnia realizacji poszczególnych wskaźników wynika, iż założone na 2022 rok rekomendacje zostały wdrożone na poziomie **71,4%**². Wynika to z opóźnień w pracach nad aktualizacją RPRES, w związku z planami uwzględnienia w programie zapisów z ustawy o ekonomii społecznej oraz założeń do wykorzystania funduszy unijnych w perspektywie 2021-2027, a także z przesunięcia terminu realizacji badania ewaluacyjnego OWES na 2023 rok.

² Wartość średnia obliczona na podstawie stopnia realizacji poszczególnych wskaźników.

Rekomendacje dla sektora ekonomii społecznej na 2023 r.

Wspólne wypracowywanie wniosków i rekomendacji dotyczących rozwoju sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim jest na bieżąco dokonywane w ramach projektu „Współpraca się opłaca – koordynacja sektora ekonomii społecznej w województwie śląskim”. W 2022 r. służyły temu przede wszystkim cykliczne spotkania sieciujące OWES (10 spotkań online, 1 stacjonarne), organizowane przez ROPS wydarzenia (konwent, fora międzysektorowe, imprezy promujące ekonomię społeczną, doradztwo specjalistyczne) i monitoring sektora ekonomii społecznej.

Wyznaczono następujące rekomendacje dotyczące rozwoju ekonomii społecznej w woj. śląskim na 2023 r.:

Rekomendacja I

Wdrożenie określonych w ustawie o ekonomii społecznej działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w regionie

Wskaźnik 1: zaktualizowany Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

Wskaźnik 2: powołany zgodnie z ustawą Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej

Rekomendacja II

Stworzenie spójnego, odpowiadającego na potrzeby regionu, systemu wsparcia procesów reintegracji społeczno-zawodowej

Wskaźnik 1: min. 1 regionalne spotkanie podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)

Wskaźnik 2: min. 15 podmiotów reintegracyjnych, które zrealizowały wsparcie integracyjne na rzecz ograniczenia skutków kryzysu wywołanego konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy

Rekomendacja III

Kontynuacja działalności OWES świadczących profesjonalne usługi wsparcia

Wskaźnik 1: ewaluacja zewnętrzna OWES

Wskaźnik 2: 6 OWES wybranych w konkursie ukierunkowanym na wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

Rekomendacja IV

Zwiększanie rozpoznawalności marek produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej w regionie

Wskaźnik 1: 10 certyfikowanych PES w województwie śląskim w 2023 r.

Wskaźnik 2: min. 3 wydarzenia promocyjne o zasięgu ponadlokalnym, w którym PES z województwa śląskiego zaprezentują swoją ofertę

Rekomendacja V

Zwiększanie świadomości młodzieży o ekonomii społecznej

Wskaźnik 1: 1 cykl edukacyjny z zakresu ekonomii społecznej (w min. 10 szkołach)